

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

D. Ioannis Ivsti Lanspergii Carthvsiani, Natione Bavari, Opvscvla Spiritvalia

ab ipso Autore partim Latinè, partim Germanicè euulgata

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1630

Alloquiorum Iesu Christi ad suam spo[n]sam, quæ vel ex professione, vel proposito libero statuit Christo Sponso suo in castitate carnis ac spiritus militare secundi lib. pars. II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45857](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45857)

IESV CHRISTI CASTISSIMI amatoris & suauissimi sponsi castarum

mentium, quotquot vel solenni professione, vel voto, aut
deliberato proposito eidem ipsi in perpetua men-
tis & corporis castitate se seruituras
obtulerunt.

*Epistola, & in Alloquium sequens e Germanico in latinum
transfusum.*

PRÆFATIO.

Mulier innupta & virgo cogitat quæ Domini sunt, vt sit sancta & corpore & spiritu. 1. Corin. VII.

Charissima filia, non ignorante me tam innumera esse in hoc mundo, quæ carnem aduersus spiritum incitent ac foueant (quandoquidem ipsa caro sic in patria versatur, omniaq; illi terrena suffragantur, iuuant, solantur ac roborant, at ipse spiritus in exilio & carcere hic desolatus degit, & parum consolationis aut opus habet, nisi à me solo, & diuini verbi mei predicatione, operapretium duxi te monere & cohortari, vt in eo quod tam pie ac salubriter, proposuisti, hoc est, in statu virginitatis, mea gratia & ope subnixæ, perseueres. Nam certus sum, quod vel centum reperies, quæ te admodum, ad carnem illecebras, ad peritura vitæ, mundiq; amorem inuitabunt, à quibus ego, D. Paulus & Ioannes Apostoli merite summopere dehortantur. Et inter hos centum vix vnum offendes, quæ te ad virtutes, ad castitatem, vitæq; honestatem hortetur, aut qui te per illam arduam viam, angustamq; portam (quos ego ipse docui per paucos admodum homines inuenire) ducere velit. Idcirco eo magis tua predicanda est de uotio singulari, animi fortitudo, quod multorum malis impugnationes æquanimiter perpeti, quam de via hac recedere, aut arreptum immutare propositum, vel te illorum associare numero, de quibus Apostolus inuenit loquitur: qui secundum desideria sua coaceruant sibi magistros prurientes auribus: quales pro dolor hoc miserando seculo quam plures inuenire est, qui cum spiritu ceperunt, carnem consummant, seduci se sinentes à falsis hisce Doctoribus & pseudapostolis, qui his non paucis diebus totum serè mundum falsa sua predicatione infecerunt, multorumq; simplicium subuertere animos, & à bono proposito retraxere. Sed gratulor tibi dilecta filia quam plurimum, quod de eorum consortio non es, qui huiusmodi se ductorum voces audiunt, quando te præ omnibus me solum audire, de me solo loqui delectat, meiq; solius desiderio es suas ac flagras, nec habeas in celo vel in terra me quempiam chariorem, à quo putes te videri, utinam posse edoceri. Quod cum pro comperto habeam, ante omnia quam maxime necessarium tibi fuerit aures cordis tui ad me erigere, meq; tecum parumper colloquentem audire. Peruenit namq; vox tua ad aures meas suppliciter deprecans diuinam maiestatem meam, vt te tanquam miseram atque mille diaboli laqueis expositam, in sacro virginitatis proposito, confortare viderim, vt id in finem vsque mei gratia ac amore illa sunt inuolutamq; seruare valeas. Ideoq; vti verus syncerusq; tuus amator, tuis pijs condescendens precibus, benignè eas exaudiam, differamq; primo apud te de fortitudine animi quæ te præditam esse oporteat propter ingruescentes tentationes: Deinde de excellentia ac virginitatis dignitate: Postremo quam ratione possit, imò & debeat hac eadem virtus conseruari, ac de multis alijs quæ te ad huius angelicæ virtutis amorem poterunt accendere.

1 Cor. 13.

Gala 6.

1 Ican. 2.

Mat. 7.

Luca. 13.

2 Ti. 4.

Gala. 3.

ALLO.

ALLOQUIORVM IESV CHRISTI ad suam sponfam, hoc est, quamlibet

animam, quæ vel ex professione, vel proposito libero statuit eidem Christo suo sponso in castitate carnis ac spiritus militare I. Libri pars II.

Virginitas quid sit, virginibus, quænam vitanda, quamque ea multasariam oppugnetur.

CANON I.

Virginitas, vt inquit famulus meus fidelis Augustinus, est in carne corruptibili incorruptionis perpetuæ meditatio: Hoc est, quod virgo debeat firmum habere propositum, incorruptionem perpetuam seruandi: ad quod maximè necessarium est, vt vniuersas affectiones sensitiui appetitus virgo discat refrenare, moderari, eosdemq; rectæ rationi subdere, ita vt nulli creaturæ inordinato affectu inhaereat, sed omnes tam corporis, quam mentis motus ac appetitus secundum rationis iudicium ad meum honorem referre studeat. Quia ad virginem pertinet non solum carnalem vitare coniunctionem, sed etiam primos concupiscentiæ motus refrenare, nec in delectationem carnalem, siue in opus consentire: nisi super euitare amplexus & oscula, omnesq; occasiones, ex quibus talis posset carnalis oriri concupiscentia. Est præterea hæc virtus singulare quoddam donum, imò præciosissimum munus, quod quidem in sancta Ecclesia obtineri possit, & his præcipuè concessum, quos ab æterno hæc gloria dignos arbitratus fui, ad quam sui possessores & amatores euehere solet.

Ad custodiendum verò tantum tanquam excellentissimum donum, dici nequit quanta sæpè certamina quantosq; inimicorum insultus subire cogaris, & nonnunquam anxia & dubia redderis ac quasi incerta, vttrum etiam (vt dignum est) virginalem integritatem diligas & custodias, an secus. Interdum quoque de victoria desperans, arbitraberis quod omnis labor ac conatus tuus sit deperditus: quando ipse iam labor sit durior, ac certamina indies ingrauescunt teq; ad sufferendum hæc omnia imparem conspicias: nec inuenis quocunq; etiam te vertas aliquam consolationem, sed vbique miseriam & tribulationem, omnisq; dulcedo & præsentis vitæ gaudia vniuersa in amaritudinem amarissimam tibi vertuntur. Nihilominus dilecta filia quaeso, ne diutini conflictus laborisve tædio vinci te patiaris, quia ipso temporis successu paulatim hæc omnia minuentur. Ideò noli cessare, noli ocio locum dare, quia quo fortius ac probius ex animo certaueris, eo etiam citius omnium tentationum robur infringes & eneruabis, fietq; indies labor molestiaq; omnis toleratu facilius, vt quod prius magna difficultate vincere vix dum potueris paulò post meæ gratiæ adiutorio, leuissimo etiam flatu à te repellas. Nequeo tamen negare, quin magna vigilantia, multaq; industria opus sit, ad hoc munus nobilissimum, pretiosissimum hunc thesaurum conseruandum, ea de causa, quod hunc portes in vase multo quàm sit vitrum crySTALLINUM fragiliori: quod nisi studiosè satis custodiatur, citius frangitur. Eodem certè modo tibi vigilandum est, ne illud candidissimum lilium, ne odorifera ac vernantissima illa

Virginitati
seruandæ
quænam
necessaria.

Cauendæ
quænam
sint virgini-
bus.
Virginitas
quale sit
munus.

Tentationes
& conflictus
virginum
quales.

Tentationes
resistende
minui.

Yyy castissi-

castissimæ virginitatis rosa in te deficiat, frangatur, marcescat, destruat, contaminetur, aut alterius cuiusvis caduca: rei amore depereat: certò sciens quandam singularem præ virtutibus cæteris, hanc obtinere prærogatiuam. Quia reliquæ virtutes, vt humilitas, patientia, paupertas, obedientia, charitas, & id genus aliæ quamuis amittantur, recuperari tamen per dolorosam contritionem & emendationem sufficientem, poterunt: Virginitas autem sacra ac impolluta, semel negligenter seruata aut amissa, nūquam redintegrari, nunquam salua obtineri valet, etiam si quis tot lacrymas fundat, quot mare guttas aquæ habet. Nec poterit dicere huiusmodi aliquis canticum illud, quod solis incorruptis ac verè virginibus dicere concessum est. Nam illæ, vt sanctus Ioannes Apostolus meus protestatur, sequuntur agniti quocumque terræ, hoc est, me sponsum cælestem, obtinebunt; à me singulare quoddam ac iucundissimum gaudium pro labore ac difficultate sui certaminis præ cunctis filijs hominum, quod mira quadam claritate in ipsarum corporibus fulgebit.

Virginitas quænam amissa recuperetur.

CANON II.

Virginitatem autem amissam quod dixi, non posse recuperari, hoc intellige, de corruptione aut corporis voluntaria pollutione, non de consensu rationis tantum in peccatum, non opere subsequuto. Nam tamen consensu talis maculet mentem, non tollit tamen virginitatis integritatem: ideo potest per dolorem talis macula dilui: secus est de integritate corporis. Namque sanctus Hieronymus diuino meo repletus spiritu. Audenter, inquit, loquor: Cum omnia possit Deus, virginum tamen non potest suscitare ruinam. Valet quidem liberare de pena, sed non valet coronare corruptam. Quapropter cum hæc ita se habeant, eo maior tibi cura, sollicitudo amplior, ac diligentia adhibenda sunt, vt hunc thesaurum illæsum integritate serues. Habebis nihilo minus in hoc certamine constituta gaudium quoddam eximium, ac singularem quandam à me interius consolationem, per quæ mirum in modum spiritus tuus reficietur, exhilarabiturque. quando videlicet intellexeris ex sacris libris sanctorumque Patrum scriptis, quàm mihi sit chara, quàmque accepta mei amore seruata virginitas, quodque tãto amore munditiæ & virginalem puritatem complectar exosculerique, tantoque eam honorem, vt propriam dilectam sponsam meam, excipiam coronemque. Reuera enim Virginitas mea sponsa est. Ex quibus verbis facile deprehendes, quo aut ad quem amorem tuum dirigere debeas: Haud dubium quin ad me sponsum tuum, ad cuius honorem virginitatis tenes propositum. Nam certus sum iuuenilia corda & precipue virginum amoris expertia, sine amore diu subsistere non posse. Vnde moneo hortorque te ne sine amore sis, sed eo amorem tuum conuertas, vbi securior, honoratior simul & nobilior efficiatur, vbi munditior, castior, & sanctior reddatur: imò vbi ad summum honoris fastigium subuehatur. Nec timere habeas, vt pereat, sed vt incrementa sumat, plurimumque mereatur. Veruntamen hoc nusquam fiet, nec vllò alio amore, quàm meæ diuinitatis: hoc est, si me Dominum Deum tuum ex toto ac integro corde amaueris, me solum in omnibus quaesieris, spectaueris, concupieris, mihi vni adhaeris, mihi soli placere desideraueris. Quod si verò alteri studueris placere, aut amorem tuum rebus caducis momentaneisque maculaueris, scito quod me amatorem habere minimè poteris: quia amor quo ego amari volo, aded delicatus adeoque est tener, vt nullum possit peregrinum sustinere amorem.

Amor.

Virginitas
amissam
nunquam
recuperari.

Apo. 14.

Hieron.

Gaudium
quoddam
desur pro
virginitate
certantibus.

Sponsa
Christi vt
fit incorrupta
virginitati.
Amorem
suum quo
virgo trans-
ferre de-
beat.

Amorem quàm purum Deus à sponsa sua requirat.

CANON III.

ET quid mirum, si me ames, quando nihil iucundius, nihil ve dulcius amore meo inueniri queat, sicut euidentissimè in sanctis meis Martyribus constat, qui nisi tanta dulcedine amoris fuissent repleti, nunquã tantas, tamq̃ amaras potuissent sustulisse passiones. Ad hunc itaque amorem omni qua possibile est se præpara virtute. Nam huiusmodi amanti animã non erit difficile neque molestum omnia quæ in mundo habet relinquere, neq̃ acerbum omnes molestias, difficultates, aduersitates, tentationes, quas ego nobilissimus, amantissimus, ac fidelissimus amicus sponsusq̃ ex immenso amore illi mitto, sufferre. In quibus omnibus tolerandis non solum exultabit, sed & ea gratissimo animo propter mei gratiam & honorè sustinere parata erit: idq̃ hac causa, quod occasionem animaduertet sibi oblatam liquido cognoscendi, vtrum & mihi ingruente tentatione fidem præstitam seruet, mihiq̃ intimo amico suo aliquam amoris vicissitudinem rependat, simul maxima illa ac fidelitatis indicia quæ illi tam multipliciter exhibui summa cum admiratione attendens: & ediuerso suam infidelitatem, ingratitudeq̃, quod nunquam tantis beneficijs pares aut dignas gratias egerit. Agnoscit insuper lucidè, quod non propter me, hoc est, propter meum commodum aut vtilitatem eam tanto prosequar amore, sed quod omnem illi hanc gratiam impendam, tantatq̃ charissimata tribuam, vt eam saluam post huius calamitosæ vitæ decursum ad regnum meum perducam. Hæc siquidem præcipua causa est, quod eam ante mundi constitutionem & priusquam hanc in lucem esset edita, meq̃ agnosceret, elegerim amauerimq̃. Eam obrem summè exoptat sibi oportunitatè dari, pro virium suarum facultate & diuinæ gratiæ meæ adiutorio, idq̃ aut operando, aut patiendo, aut abundando, aut egendo, suum mihi animum ad quocunque etiam obsequium paratum ac promptum testandi ac significandi. Huiusmodi inquam animæ, huius diuinissimi amoris iaculo transfixæ mori graue non videtur, nec mihi suo charissimo obuiam ire sponso formidat, quia cõscientia ipsius testimonium illi perhibet, quod multo maiori à me gaudio ac iucunditate, syncerioriq̃ affectu, quam vel posset cogitare aut optare ipsa, excipietur. Scit proinde nullã aliam ad me veniendi superesse viam, quam per portam mortis. Quocirca iterum dico, nullo mortis metu terretur, sed continuè cum Apostolo meo Paulo exclamat: *Cupio dissolui, & esse cum Christo* sponso meo: imò quod magis est summam illi parit delectationem verbum istud, quod apud Matthæum habetur. *Eccè sponsus venit, exite obuiam ei.*

Aduersa omnia quænam tolerabilia efficiant.

Philip. 1. Matt. 25.

O candidissimũ liliũ, ð vernans rosa, sacra virginitas. O honestissimæ, pudicissimæ, ac omni decore ornata, sponsæ meæ, quis putatis ad plenũ huius verbi dulcedinè explicare posset: *Eccè sponsus venit exite obuiam ei?* O dilectissime, quomodo obsecro iucundior ac lætior vox audiri posset, aut gratius sponsæ à sponso nunquã coniungere, quoniã quando illi sponsi sui amatissimi aduētus denūciatur? At hoc nolo dici, seu intelligi de quacunq̃ sponsa, sed de huiuscemodi, quæ sponso suo fidè seruat, quæ sponso suo fidelis existit, quæ ve ardenti desiderio ad sponsi sui præsentia aspirat. Hęc inquam, ipsa maximo gaudio afficitur, cū spõsum suũ aduenire percipit. Verũ si aliter se res haberet, q̃ fortè alteri magis afficeretur, aut alterũ plus amaret, fidemq̃ semel sub iureiurãdo, promissã, violaret, certo certius spõsi sui aduētus illi

Sponsa quænam de sui sponsi aduentu gaudeat.

non esset multum desideratus vel acceptus, credo; magis sui presentiam horreret, quam desideraret. Quamuis autem paulò ante allegata verba ad omnes amatores meos dicta videantur, speciatim tamen de virginibus accipienda sunt: vti Evangelica illa parabola quæ de decem virginibus posita est, quarum quinque essent prudentes, quinque fatuæ, declarat. Quod cum ita sit gaudete, quia quemadmodum B. Paulus Apostolus ad Corinth. testatur, vos estis sponsa, & ego sponsus.

2. Cor. II.

Virginitatis virtus & præcellentia quanta.

CANON IV.

Athana.

Quanta est excellentia & dignitas tua ô cœlica virtus virginitas, quæ dignâ æstimaris non qualemunque, non corruptibilem, non mortalem hominẽ, sed me creatorem & saluatorem tuum sponsum habere? Verissimè de te huc in modũ facer meus Archipræsul D. Athanasius exclamauit, inquit: Magna virtus continẽtia, magna gloria castitas, magna sunt virginitatis præconia. O virginitas diuitiæ incõpræhensibiles. O virginitas corona immarcescibilis. O virginitas templum Dei, & sancti spiritus domicilium. O virginitas margarita pretiosa, apud multos latens, à paucis verò vix inuenitur. O continentia amica Dei, & apud sanctos laudata: O continentia vulgo inuisa, sed ijs qui te digni sunt nota: O continẽtia mortem & inferos effugiens, & in mortalitati adhærens. O continentia gaudium Prophetarum, Apostolorum gloria. O continentia angelorum vita, & sanctorum hominum corona. Beatus qui te tenet, beatus qui per patientiam tibi constanter adhæret, quoniam postquàm paululùm laborauerit, multa recipiet munera in te. Beatus qui per totum hoc tempus ieiunãrit, quoniam in aeterna Hierosolyma habitabit, cumq; angelis choreas ducet, cumq; Sanctis Prophetis & Apostolis requiem habebit? Quomodo autem aded es fecunda vt ipsos etiam cœlos tua repleas fecunditate, & tamen permanes integra ac incorrupta? At longe scelicissima tua fecunditas, atque (vt ita dicam) parturitiõ est, quæ ipsummet Deum sine dolore parturis, & mater Dei vocari mereris. Et reuera tam sublime est matrem Dei vocari, vt nihil sublimius inueniri queat, solo Deo excepto, nec ad maiorem honorem, vel dignitatem quamlibet possem euehere creaturam, nisi efficiendo eam matrem meam. Hoc verò priuilegium solis virginibus concessum est, quas qua laude, quibusve verbis ego, ego, inquam ipse, extollam, non inuenio, quando quem cœlum & terra capere nequeunt, in corpore suo circumferant. Quæ etiam hæc sunt prerogatiua dotatæ, vt quamuis proles ex carnali non ædant concubitu, minimè tamen idcirco in fecundæ aut steriles sunt. Et quamuis proles iterum morituras non parturiant, pariunt nihilominus fructum permanentem in seculum seculi. Postremò quoties noua aliqua gratia, noua voluntas diuinæ mez voluntati conformis in animabus ipsarum nascitur, toties in eis ego spiritualiter nascor.

Virginitatis fecunditas quanta.

Matrem esse Dei quanta sit dignitas.

Virginitas vt sit mater Dei.

Nascatur quina Deus mysticè in animabus.

Virginitas cur non sit præcepta, sed consulta.

CANON V.

Hanc virgineam, puritatem propter suã ingenitam nobilitatem summamq; dignitatem nulli præcepi, sed summoperè commendauit summisq; laudibus extuli, & vt non coacta, sed libera voluntate eligeretur ac seruaretur, suasi hocq; ea præcipuè de causa, vt cum vltro diligeretur non præcepta, sublimius glorio-

gloriosusq; coronaretur in celo. Noli enim hac præclarissima virtute, hoc est, in carne coelicam Angelicamq; vitam degere, omne hominum genus confringi, sed illos maximè, quos ab æterno hac dignos iudicavi, quibusq; singularem ad hanc conferendam gratiam contuli: imò & hos, qui ex corde non coacti hanc susceperunt, & votis omnibus seruare sese obligarunt: uti fit in professione solemnium vitæ monasticæ, in qua omni carnis voluptate penitus renunciatur, & perpetua corporis & mentis continentia vouetur: ex quo voto, ipsa continentia seu virginitas meritum suum acquirit. Nam virginitas non seruata propter me, parum aut nihil habet meriti: seruata autem propter votum, dici nequit, quantum huiusmodi in omni tentationum impugnatione quouis momento promereatur. Quocirca eum sese occasio offerret de hac virtute dicendi, enumeravi in Euangelio meo secundum Matthæum tres continentium, sine circumcidentium se gradus, ita inquit: *Sunt eunuchi, qui de matris utero sic nati sunt, & sunt eunuchi, qui facti sunt ab hominibus, & sunt eunuchi qui seipsos castrauerunt propter regnum caelorum.* Et subiungit: *Qui potest capere capiat, &c.* Non enim omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est à patre meo. Secundum hunc modum solet in sancta Ecclesia triplex distingui castitas, scilicet, virginalis, vidualis, & coniugalis. Virginitas autem inter hæc tria primas sibi vendicat partes, ut potè portio nobilior ipsius castitatis, quia consistit formaliter in perpetuo proposito abstinendi à carnali delectatione, & materialiter immunitate foedæ carnalis delectationis, quæ contingit in ipsius seminis resolutione. Vnde (ut superius dixi) ipsa potissima virtus est in genere castitatis. De qua beatus Cyprianus: *Flos est Ecclesiastici germinis, decus atque ornamentum gratiæ spiritualis, illustrior portio gregis Christi.* Insignis item ille Theologus Ioannes Damascenus in virginitatis laudem in hanc vocem prorupit: *Virginitas, inquit, Angelorum conuersatio est. Hæc omnis incorporeæ naturæ proprietas. Hæc enim diximus, non nuptiis derogantes. Absit enim. Nā scimus Dominum præsentia sua nuptias benedixisse, & eum qui dixit: *Honorabiles nuptiæ, & torus immaculatus.* Sed bonis nuptiis, meliorem virginitatem agnoscimus. In virtutibus enim & intentionibus, & remissionibus sunt. Similiter & in vitis Non ignoramus, quoniam nuptiarum filij sunt omnes homines, præter generis autores & duces. Nam illi sunt virginitatis, & non nuptiarum plasmatio. Sed cælibatus, Angelorum est (cei diximus) imitatio. Quanto igitur Angelus hominibus superior, tanto virginitas nuptiis honorabilior. Quid autem dico, Angelus? Ipse Christus virginitatis gloria, non modo ex patre sine initio, & sine duorum concursu genitus, sed & homo secundum nos factus, super nos ex virgine sine alieno consortio incarnatus est. Et ipse virginitatem veram & perfectam esse, in seipso demonstrauit. Vnde hanc legem nobis non statuit (non enim omnes, ut ipse dixit, capiunt verbum hoc) sed opere nos erudit, & ad illam nos confirmavit. Cui igitur non euasit perspicuum, quod virginitas in hominibus nunc principatum tenet? Bona quidem liberorum procreatio, quam nuptiæ constituunt, & bonæ nuptiæ ob fornicationes quas præscindunt, rabiem concupiscentiæ per legitimam commixtionem non finentes ad iniquos furere actus. Bonæ nuptiæ, quibus non adest continendi gratia. At melior virginitas, animæ fecunditatem prolis adaugens, & Deo fructum temporaneum orationem afferens. Quocirca iterum dico: *Planè est Angelica ac supernaturalis vita, in carne sine carne viuere, nec carnis experiri contagia: tamq; alterum tamq; profundum, hoc est, ut vulgo hominum nullo id modo ausus fuerim præcipere. Tu planè**

Virginitas
quænam
merito dig-
na sit.
Mat. 19.

Castitas ut
sit triplex.

Cypria.
Ioan. Dam.

Ioan. 2.
Heb. 15.

Virginitas
quanto sit
honore
digna.

Mat. 19.

Virginitas
ut sit vita
Angelica.

Virginum
angelorum
que vita in
quo diffi-
ciant.
Castitatis
prælia quæ
sint durissi-
ma.

sancta virginitas, vt & ego tui non taceam præconia, tui possessorem efficit felicem ac beatum, ipsiq; cœlestibus spiritibus parem, imò & longè admirabilem. Quis enim ignorat multo clariorem esse victoriam virginum, quàm angelorum. Nam angeli sine carne viuunt, virgines autem in carne triumphant. Differuntq; in hoc hominis virginitas & angeli: quod illa est fortior, hæc autem felicior. Fortior dixi, ob certaminis quotidiani maximam difficultatem, quæ virginibus sacco ad huc mortalitatis indutis, necessario, nisi hostibus cedere velint, incumbit. Hinc est, quod inter omnia Christianorum certamina, durissima sint prælia castitatis. Maius proinde miraculum est, de propria carne fomitem eradicare luxuriæ quam vel immundos spiritus de alienis expellere corporibus.

Charitas quam debeat virginibus fore familiaris.

CANON VI.

CVM in superioribus iã plurima de virginitatis præconio dicta sint, hic breuitatis gratia, supersedeo plura enarrare: solummodo hoc vnum te admonere volens, vt charitatem, qua iam cor tuum accensum scio, nunquam vilo sensibili amore extingui permittas: alioquin citius me à te, quàm vel ipsa putes, expelles: nec poteris quocunq; tempore hac veste spoliata fueris, me sponsum tuum habere: Quia ipsa charitas fidelium mihi vnic mentes, estq; gubernaculum quoddam omnium amicorum meorum, per quod in hoc pelago nauigantes à via veritatis & semita mandatorum meorum non deuiant, sed recto itinere ad ipsum perfectionis portum perducuntur.

Antiquus quoque hostis (quod pro tui consolatione ac confortatione dixerim) castitatem, si sine charitate fuerit, in amicis meis non timet, quia ipse carne non præmitur, vt luxuria dissoluatur: nec abstinentiam timet, quia cibo non vitur: sed valde in electis meis veram charitatem, humilemq; amorem quem vicissim sibi impendunt reformidat, ipsoq; iaculo ex liuore inuidiæ vehementer confoditur, quia ipse conspiciit illos tenere in terra, quod ipse tenere nolens, amittit in cœlo. Ipsa propterea est arbor, à qua non defluit nec flos boni desiderij, nec folium boni verbi, nec fructus boni operis, quum ipsius proprium sit nutrire concordiam, seruare composita: coniungere dissociata, dirigere praua, & cæteras virtutes perfectionis suæ munimine solidare. Si quis in eius radicem se inserit, nec à veritate defluit: nec à fructu inanescit. Huic radici quàm verè gloriosa virgo ac martyr Anatholia inserta fuerit, vitæ gesta Sanctæ Victoriæ abundè testantur. Quæ cum omnia sua bona mei amore succensa, distraxisset, hunc in modum fatetur sibi à me factam visionem. Dic, inquit, qua explicui pretium ornamentorum meorum in pauperes Christi ipsa die iam secuta facta, video iuuenè auricomum, diadematum, splendidum, & solum purpureum totum in vestibus atque gemmatum. Qui aspiciens faciem meam lætus, ad me hunc modum dat: O virginitas, quæ morti non iunges is, vt à morte perpetua libereris. O virginitas, quæ non in operibus tenebrarum coniunges is, sed semper in lumine gloriaris: non morti, sed vitæ coniunges is sempiternæ. Et cætera plurima quæ ibi à sancto Angelo meo enarrantur. Vides ergo quàm necessaria sit virginibus charitas, quæ sola inter filios Dei, & filios diaboli discernit. Hæc est specialis victus piorum atque sanctorum omnium,

Charitatis
actus qui
sunt.

Charitas vt
sit arbor
quædam.

S. Anatho-
lie castitas
per angelū
probetur.

Charitas
quam sit
virginibus
necessaria.

omnium, quàm cæteræ virtutes bonis & malis possint esse communes. Nullus unquam virginitatem suam mihi integram custodiuit, qui non hac charitatis flamma fuit succensus. Huic itidem radici omnes Patres ac Sancti, tam veteris, quàm noui instrumenti, qui virginitatis integritatem seruarunt, fuerunt inserti. Vti in primis gloriosa genitrix mea semper virgo Maria, sanctus Ioannes Baptista præcurfor meus, sanctus Ioannes Euangelista, & alij plurimi vtriusque sexus, qui omnes meo exemplo in suis corporibus virginitatem dedicârunt, atq; consecrârunt: taceo magnum meum illum Prophetam Heliam, cuius lingua, ipsius cœli facta est clavis: qui & ipse fuit virgo, & ob id igneo est raptus curru in cœ-
lum. s. Reg. 17.

Vti inquam omnes, quanto amore tam corporum, quàm mentium amplexa-
rer munditiam, lympidissimè ac lucidissimè contemplati sunt huiusq; amore
carnem suam cum vitijs & concupiscentijs crucifixerunt, ac firmissimè innocen-
tiam virginali seruare in animo statuerunt. 4. R. c. 2.
Galat.

Virginitas amissa vt sese castitate solari debeat.

CANON VII.

AT quibus hæc sublimis gratia denegata fuis, vt scilicet me virginum caput
virgines sequerentur, aut eam propter suam propriam culpam neglexerūt
aut perdiderunt, exēplo sanctæ Mariæ Magdalenz vnice dilectricis meæ, in
perpetua castitate mihi seruire sese astrinxerūt. Nā & Apostoli mei & per plures alij
magna sanctitate præditi, in exordio nascenz Ecclesiæ, ardore diuinæ charitatis
meæ inflammati, mutauerunt nomina vxorum suarum in nomina sororum, ob
reuerentiam castitatis, vt eo liberius expeditiusq; mihi vacare possent. Castitas
enim (vt nec hoc taceam) virginitatis summa amica ac indiuidua quasi est comes,
ita, vt qui eam amiserit, hanc liberè amplexari valeat, præopportuna quoque alia-
rum virtutum auxiliatrix, cuius laudabilis est operatio, rationis in libidinem,
atque in alios non erectos animi appetitus firma & moderata dominatio. Castitas vt
sit comes
virginitatis.
Castitas
quid sit.

Nec est quod quis sibi de virginitate, neglecta castitate, blandiatur, quando
certo constet nullam sine castitate virginitatem esse. Ergo quicumq; virgo es, sum-
mo amore castitatē prosequere, & caue, ne in turpium delectationum cōsensum ex
ea diabolica suggestione labaris: alioquin magna hac gloria qua te dignatus sum,
temetipsum priuabis, nec virginum poteris expectare aureolā, sed timere habebis
fornicatorum pœnam, nisi resipueris egerisq; pœnitentiam, vti per Prophetā meū
Hieremiam animæ præuaricatrici obijcitur: Tu autem fornicata es cum amatoribus
multis. Quod & spiritualiter, per fœdarum cogitationum cōsensum, intelligi
valet: Sed dixi castitatem virginitati esse amicam: imò dico, in multis magnam
cum virginitate habere similitudinem: quandoquidem ipsa castitas sui posses-
sorem, vti & virginitas, mundum seruat, munditiamq; sectatur & amat.
Hinc est quod castitatis amatores ab omni immunditia, ab omni spurcitia &
fœditate carnalium voluptatum vti à veneno pestifero sibi cauebunt, & ne
quando huius pestis colluione fœdentur, summoperè, aduigilabunt. Quia de-
testanda & abominanda hæc voluptas, non solum humanam naturam corrup-
pit & eneruat, suoque robore destituit, sed quod omnibus modis dolendum
sanguineisq; deplorandum est lachrymis, ipsas humanas immutat, effœminatq;
mentes. Virginitas
sine castita-
te quantilli
facienda.
Hic. 2.
Castitas
quanta sit
laude extol-
lenda.
Voluptatis
carnis male
quæ.

ZZZ * mentes,

mentes, & ad omne opus bonum reddit ineptas. Quid plura? Semper illam præcedunt ardor & petulantia, semper comitantur foetor & immunditia. Semper sequuntur dolor & poenitentia: semper famem patitur cum non habetur, quæ non habita fuerit, heu heu, prorumpit dolor, angit mœror, hebetatur mens, ingemiscit ratio, exhorretur vita, concupiscitur mors, & tarde demum cognoscitur diu stare non potuisse, quod malè perpetratum est. Ex his & similibus colligere licebit, quanta secum miseranda voluptas mala adferat, in quam extremam sui amatores miseriam detrudat.

1. Thef. 4.

Castitatis
encomium
excellens.Virginitatis
neglectori-
bus quid fa-
ciendum.

Quanto igitur feliciores hi, qui calcata voluptate, qui spretis mundi delitijs, qui diuitijs & seculi pompis contemptis, me Deum ac sponsum suum per munditiam castitatis sequuntur. Hæc nanque est voluntas mea sanctificatio vestra, ait vas electionis, beatus Paulus Apostolus meus, *ut sciat vnusquisque vas suum possidere in sanctificatione & honore*. Tale quippe vos decet seruare mihi vas cordis & corporis vestri, ut nulla forde vel carnis contagione polluntur, sed ut castitatis continentia resplendat: O si huius virtutis æmulatores esse velletis, quantum gaudium breui in conscientia vestra sentiretis, quàm modico temporis interuallo gloriôsè de omnibus inimicis vestris triumpharetis. Quâdoquidem ipsa est, sicuti quidam de secretissimis meis inquit amicis, ornamentum nobilium, exaltatio humilium, nobilitas ignobilium, pulchritudo vilium, solamen mœrentium, augmentum omnis pulchritudinis, decus omnis regionis, minoratio criminum, multiplicatio meritorum, summa mea amica, angelorum socia, victoria libidinum, schola virtutum, possessio omnium bonorum, quàm qui possidet, habet pacem in conscientia, lumen in mente, hilaritatem in facie, gaudium in anima, securitatem in morte, & partem in æterna mea felicitate. Hæc dicta sunt in horum gratiam, qui innocentiam virginalem suaptè negligentia & culpa amiserant, ut hos per huius præcellentissimæ virtutis tramitem ad me alliciam, & ab erroris sui tenebris ereptos, ad viam salutis reducam: quemadmodum me fecisse meministis etiam multis magnisq; peccatoribus, quos per hanc viam ad summum sanctitatis euexi culmen, & in regno meo supra multos angelorum locaui choros. Nemo itaque desperet de salute, sed si quis lapsus est, doleat, poeniteat, emendetur se ex corde, & reuertatur ad me, & ego suscipiam eum contritum & humiliatum. Hæc hæctenus ad castitatis studiosos.

*Virginibus quænam summè, ne tantum lilium amittant, seruandam
quæque virtutes illis cum primis sint necessariae.*

CANON VIII

Psal 36.

Sponsus ce-
lestis qualia
sponsæ suæ
beneficia
prærogat.

AD te denuo ô sponsa mea candorem & pulchritudinem virginei pudoris amantem reuertor, doceboq; te, viam per quam ambulare debeas ne hunc præciosissimum thesaurum quem intra te tenes amittas, simulq; formam ac modum viuendi tibi præscribam, ut scias quid agere, quidve vitare debeas. Scis nanq; ô amantissima sponsa mea quod secretorum meorum optimè conscius sanctus David in libro Psalmorum protestetur hunc in modum: *Declina à malo & fac bonum*. Hoc ergo primum est præceptum quod tibi do, ut ab omni non solùm malo, sed etiam specie mali, quantum tibi possibile fuerit, abstineas, & ex toto ac integro corde

corde (vti supra quoque monui te) ad me summum ac vnicum bonum, amantissimum, pulcherrimum, dulcissimumque sponsum tuum conuertaris, simulque illum immensum meditando amorem, quo ab aeterno te amauerim, & à peccatorum multiplicium nexibus eruerim, ex ipsisque inimici faucibus toties te eripuerim, præterea vti tuam in me naturam assumpserim, preciosissimumque sanguinem, vt te mihi in sponsam eligerem, effuderim. Et quia ego Dominus ac sponsus tuus tanta pro te passus sum, vt te mihi perpetuo desponsarem, hinc colligere haud immeritò poteris, quid pro mei sanctissimi nominis honore simul ac amore tollerare debeas. Et sicut ego ex ardentissima charitate patri meo cœlesti memetipsum pro te, ac pro totius mundi peccatis in ara crucis obtuli, ita quotidie temetipsum mihi offerre, per propriæ voluntatis abnegationem, pro quibuscunque ego desidero causis ac mundi necessitatibus debes. Nam hoc mihi sacrificium quàm gratissimum ac acceptissimum est.

Esa 55.
Ephes. 5.
Heb 9.
Sacrificium
quoddam
Deo gratif-
simum offe-
ramus.

*Voluntatis diuinæ cognitio quam sit cunctis necessaria
virginibus.*

CANON IX.

Secundo, cum intelligas tanto me erga te amore feruere, omne studium tuum serit, vt discas perfectè meam voluntatem agnoscere, eamque pro virili adimplere. Nam seruus qui cognoscit voluntatem Domini sui: & eam non facit, plagis vapulabit multis. Præterea sedulo obseruabis non solum mandata mea, sed etiam consilia, sed & sanctæ Ecclesiæ constitutiones, nec non & interna monita & inspirationes meas, quibus soleo plerumque meos admonere charissimos, ne otio vacent, ne corpori aut somnolentiæ tempore diuinorum locum dent, ne tempus negligenter & inutiliter expendant, ne nimis corpori indulgeant, ne se alicui præferant, ne tandem inaniter se extollant, cæteraque huiusmodi per quæ eos ad redamandum me prouoco. Nihil nanque magis horreo, & detestor, quàm teporem amicorum meorum, qui meritò diu noctuque summa reuerentia, maximaque animi alacritate coram me assistere deberent, ac mundo corde, puraque conscientia suas preces pro se, pro populi peccatis, proque totius Ecclesiæ salute ac reformatione in diuinæ maiestatis meæ conspectu fundere.

Teporem
amicorum
suorum
quantum
Deus odiat.

*Mens virginis à quibusnam mundanda sit, quibusque
rebus studendum*

CANON X.

Tertio, præcipio tibi, vt cor tuum mundes ab omnibus vitiorum sordibus per veram eorundem vitiorum mortificationem, & iugem meæ amarissimæ passionis memoriam: alioquin & si corpore incorrupta sis, tamen cor tuum spurcitiæ fœdatam inhabitare non possum: quando ego summè omnem cordis detestor immunditiam, nec illi queam diuitias diuinorum meorum chrismatum communicare. Propterea per Prophetam meum testatus sum: *Lauamini, mundesque, & auferite malum cogitationum vestrarum ab oculis meis.* Malæ siquidem cogitationes à diabolo proueniunt, & corda hominum facillè nimis inquinant, à quibus ò virgo sponsa mea tibi caue, alias certo certius te derelinquere cogar. Tu nanque scis, sæpius tibi testatus sum quàm mihi sit grata amabilisque virginitas & pudicitia virtus, si aliarum sceditate culparum non inquinetur.

Esaie. 2.
Cogitatio-
nibus qua-
tenus absti-
nendum.

Humilitas quam sit virginibus necessaria.

CANON XI.

Bernard.

Humilitate
magis ne-
cessaria qua
virginitate.
Luc 1.

Quarto, præcipio ac maximoperè commendo tibi omnium virtutum in-
itium ac fundamentum, humilitatem, per quam ipsi mundo primo restitu-
ta est salus, omnibusq; eam possidentibus æterna promissa est beatitudo ac
coelestis hæreditas, sine qua nemo videbit me, nec gloriam meam intrare poterit.
Hinc est, quod præcipuus ille secretorum meorum contemplator beatus Bernar-
dus, hanc ad eò virginibus virtutem commendat, vt etiam liberè fateatur, mihi
sine humilitate virginitatem non placere. Non mediocriter inquit placet Deo
anima illa, in qua humilitas commendat virginitatem, & virginitas exornat hu-
militatem. Ideò pulchra est permixtio humilitatis & virginitatis. Veruntamen
magis necessaria est humilitas, quam virginitas. Potes nanque Deo placere humi-
lis homo, quamuis non virgo: non autem virgo superbiens: Imò nec beatissima
Mariæ virginis virginitas Deo sine humilitate placuisset. Ideò gloriosa virgo non
dixit. Quia respexit virginitatem ancillæ suæ, sed respexit Dominus humilitatem an-
cillæ suæ.

Gratitudo quantum exornet virginitatem.

CANON XII.

Quinto, volo ac expeto à te, vt pro tam magno, tamq; excellentissimo do-
no, quod in fragili tuo vasculo tibi concessi, grata mihi sis, debitamq; gra-
tias rependas. Siquidem ingratitude omnium vitiorum est pessimum, sæ-
peq; homines propter suam ingratitude, seu id exigente iustitia, in multas
cogor permittere defectus incurrere, seu gratiam collatam illis subtrahere: multis
insuper varijsq; modis humiliare, vt vel sic discant propriam agnoscere vilitatē,
mihiq; omnem gratiam, omneq; bonum ascribere: alias in superbiam elati ad
maiorē sui damnationem dona mea possiderent. Itaque gratitudinem ama, gra-
titudinem obuijs suscipe vnijs & amplexare, & time nequando hac magna te glo-
ria priuem, ad quam ex gratuita mea pietate te euexi, aliumq; in locum tuū, multo
te & gratiorem & digniorem substituam. Hocq; habeto semper in corde tuo
quod videlicet, si vel vilissimo alicui homini, maximoq; peccatori quem mun-
dus habet, tantam exhibuissē gratiam, tantisq; eundem præuenissē benedi-
ctionibus, qualibus te præueni, illo dubio procul multo esset gratior, multoq;
promptior ad obediendum mihi, in quibuscunq; meam studeret agnoscere vo-
luntatem, quam tu. Quod exercitium gratiam meam non solum in te seruabit, v-
trum etiam cumulabit & augmentabit quàm maximè.

Perseuerantia virginibus quam sit necessaria.

CANON XIII.

Sexto, perseuerantiam cum recta intentione tibi mando, videlicet vt firmissi-
mum facias propositum, quod ad mei solius gloriam & honorē velis illæsam
ac integram, quacunq; etiam ingruente tentatione, siue diaboli, siue mundi, si-
ue carnis, seruare virginalem puritatem, nec vlli vnquam homini, quantum in te
est, consensum præbere amplexandi, tangendi, exosculandi aut cognoscendi re,
præterquam mihi soli, qui sum sponsus, Dominus ac Magister tuus, nisi velis æter-
nam meam incurrere indignationem.

Quid

Quid enim *o* sponsa mea putas prodesse ad tempus se castum, pudicum ac mundum seruare, & aliquanto post deficere, seipsum modo quocumque polluere? Nunquid talis virginum gloriam, imò virginum aureolam obtinebit? Nunquid huiusmodi poterit dicere canticum, quod dicent incorrupti, ac nulla carnis libidine sedati? Semel testatus sum, & adhuc dico, minimè gentium. Quis ergo hanc gloriam consequetur? Audi Euangelistam meum. *Qui perseverauerit vsque in finem, hic saluus erit*, hoc est, qui in corde suo proposuerit ad sempiternam meam gloriam inuolabiliter suam custodire puritatem virginalem, non per annum vnum, aut alterum, sed omnibus diebus vitæ suæ vsque in finem, iste hoc honore dignus iudicabitur, impetrabitque à me singulare quoddam ac diuinum munus, quod solis martyribus, doctoribus, & virginibus ob sui certaminis ac laboris difficultatem, iam iamque consecuta: victoriæ tribui solet. Quod si de tu assequi concupiscis, quæ iam breuiter docui custodire satage, & caue diligenter, ne quid horum omittas, alioquin magnam salutis tuæ facies iacturam. O sancta perseverantia tu verè singularis summi regis filia, tu finis virtutum & consummatio: sine te neque qui pugnat victoriam, nec palmam victor consequetur. Tu nutrix es ad meritum, tu mediatrix ad præmium, tu foror patientiæ, tu constantiæ filia, tu charitatis in dissolubile vinculum, tu totius sanctitatis propugnaculum. Hanc si quis tollat, nec obsequium mercedem, nec beneficium, gratiam, nec laudem fortitudo habebit. Sola est, cui æternitas redditur, vel potius quæ perseverantem æternitati reddit sicut ipse loquutus sum. *Qui perseverauerit vsque in finem, hic saluus erit.*

Apo. 14.
Mat. 10. & 14
Aureola quibus nam præstetur.
Perseuerantia quanta laude digna sit.
Mat. 10. & 14

Sensuum custodia virginibus quam sit necessaria.

CANON XIV.

His iam omisis, *o* filia docebo te quæ fugere debeas, vt tam mente, quam corpore incorrupta permanere possis. Primo, omni qua potes diligentia habebis sensuum custodiã, ex quorum neglectu penè omnia viciarum prodeunt monstra, multique magna etiã sanctitate præditi per hunc in extremã vsque deuenere miserã, vt puer meus sanctus Dauid, cui & si testimoniũ præbuerim, quæ inuenissem virũ secundum cor meũ, nihil è minus per abusum & sensuũ irrefrenationẽ, in adulteriũ simul & homicidium cecidit. Hinc ipsemet postea cautior factus, orare cepit: *Auerte oculos meos ne videant vanitatem.* Et Sapiens: *Auerte oculos tuos à muliere sumpta. Propter speciem enim mulieris, multi perierunt.* Itemque: *Virginem ne conspicias, ne scandalizetis in decore eius.* Et sicut hæc de iuuenibus dicta sunt, ita & de puellis, puta, multò fragilioris sexus, intelligi valent & debent, vt acutè & sollicitè sensus suos exteriores ab omni euagatione cohibeant, ne illis contingat quod Sancto Prophete Dauid: Et quod quondam per Prophetam meum prædictum est. *Inuani mors per fenestras suas:* hoc est, peccati oblectatio, siue peccati consensus, per quæ generatur mors animæ, intrant per fenestras, scilicet incustoditos sensus. Vnde multi secretissimorum meorũ penitus ac lucidius huiusmodi damna ex incauta sensuum custodia nascentia præuidentes, non fuerunt ausi ne proprium quidem intueri nudum corpus ne tentaret eos, qui meos solet tentare electos, sathanas, & hoc vel maximè ob castissimum amorem, quem erga me gerebant, ne per suã negligentiam à meæ diuinitatis amore separarentur, aut aliquid intro reciperent, quo diuinitatis meæ præsentiam offenderent, aut demum aliquam cordis, in quo ego,

Re. 9. & 10.
Psal. 86.
2. Reg. 11.
Psal. 118.
Eccle. 9.
ibidem.
1. Reg. 1.
Hiet. 9.
Castitas quorundam sanctorum quanta fuerit.

ingiter habitare delector, maculam contraheret, per quæ (vt verissimum est, illicq; timuerunt) meam operationem impedissent.

Gregor.

Sensuum in-
custodiam
quænam ma-
la se quætur.
Galar. 5.
Curiositas
sensuum
quæ mala
pariat.

Verum sicut dicit plerunque solet: lacula præuisa minus feriunt, ita & ego ex multis, pauca vitiorum tibi genera ob oculos ponæ ex incuria seu sensuum immortificatione originem ducetia: quæ si studiosè fugeris, non dubium quin eorû quoque pericula declinabis. Hinc prodeunt fornicationes, adulteria, homicidia, comestationes, ebrietates, furta, carnis detestanda voluptates, malæ & de proximo suo suspensiones, iræ, rixæ, contentiones, æmulationes, temeraria iudicia, scurrilitates, morum leuitates & meorum tandem diuinorum præceptorum obliuio. Quid plura? Hoc postremo non puto reticendum, quod fons elationis, incencium libidinis, violatio castitatis prodeunt quasi ex quadam scaturigine ex sensuum curiositate: quoniam discedente mète à fonte vitæ, à lumine veritatis, à delectatione spiritali quàm in se inuenire poterat, fornicatur in pulchritudine & amore creaturarû, & moritur atque suscipitur à prætereunte seculo, & conformatur eidem. Hi sunt curiosi animi & immortificati sensus fructus, quos si quis comederit, inueniet mortem, & perdet vitam, me scilicet sponsum cœlestem, qui sum via, veritas & vita omnibus in me credentibus meq; amantibus.

Ioan. 14.

Vestium ornatus curiosus quam sit virginibus vitandus.

CANON XV.

Secundo, summè tibi vitanda est omnis, tam interna, quàm externa curiositas, somnis pompa, omniumq; vestium & ornatus superfluitas, similiter curiosus incessus ceruix erecta, oculorû nutus & hisce similia vanitatum & leuitatû signa, quibus hominum in te oculos posses prouocare. Nâ audisti forsitan quid de talibus beatus Augustinus spiritu meo repletus, dixerit: Dominica (inquit) virgo, nec ornatu capitis, nec habitu comæ, nec oculis erectis & latis: sed depressa ceruice & vultu in terram demisso procedat, ne iuueniles inducat amores, & ne alijs causa perditionis existat, quamuis ipsa peccat. Item & beatissimus Hieronymus eodem repletus spiritu, ait: Si vir aut mulier, vir aut iuuenis se ornauerit, & vultus hominum in se prouocauerit, & si nullum inde malum sequatur, tamen æternum supplicium patietur, quia venenum præbuit, si fuisse qui biberet. De quoque Cyprianus ait: Serico & purpura indutæ, Christum induere non possunt: auro, & margaritis monilibusq; ornata, ornamenta mentis & Dei gratiam amiserunt. Hinc perpende quid conferat, quidve emolumenti secum aduehat curiositas, vestiumq; ornatus & pompa, quam omnes amici mei tanto studio fugierunt ac execrati sunt, vt nisi vilissimis essent contenti vestimentis, insipientes in autorem fidei & consummatorem Iesum, hoc est, me Dominum ac sponsum suum: qui cum diues essem, omniaq; in manu mea haberem, elegi paupertatem & abiectionem, omniumq; rerum inopiam, solatq; ac vnica fui, quamdiu in tercis degi, indutus tunica, quam mihi veneranda parens mea proprijs texuit manibus. Ioannes in super Baptista, quæ inter natos mulierum maior non surrexit: meæ paupertatis animatus exemplo, vestitu ex camelorum pilis contexto, est vltus: sed quantum per hoc à me laudatus sit, turbisq; commendatus, Euangelista meus minimè tacuit. Quid enim inquit existis in desertum videre? hominem mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regnum sunt. Quid quæso est homo pretiosis ornatus vestibus, nisi sepulchrû foris

August.

Hieron.

Cypria.

Vestium
pompa vt
omnes Dei
amici sint
execrati.
Heb. 12.
1. Cor. 3.
Ioan. 13.
Mat. 23.

Ibidem.
Vestibus
splendidis
ornatus ho-
mo quid sit.

foris dealbatum, intus autem spurcitia plenum? Talis siquidem ornatus, neminem virtuosum, sed multos vitiosos reddit. Ergo o fidelis anima hanc fuge pompam & preciosorum ornamentorum curiositatem pro viribus, & sequere potius simplicitatem, modestiam, verecundiam, pudicitiam, & id genus virtutes, quæ virginittatis gloriam maximè adaugent, & te mihi cœlesti sponso tuo non parum commendabilem ac amabilem reddunt.

Gula quantopere virginibus fugienda.

CANON XVI.

Tertio, deuitabis omnem voracitatem ac gulam: quando nūquam poterit ad decorem pudicitie pertinere, nec virginittatis candorem seruare quisquis voracitati aut gulæ frena laxauerit, neque ardentem poterit concupiscentiæ stimulos inhibere, quisquis desideria gulæ arctare noluerit. Nam incommoda gulæ & peccata quæ ex ea originem trahunt, quis lingua exprimet?

Gulæ iacē-
moda quæ-
nam sūt.

Ipsam vimirum humani intellectus capacitatem transcendunt. Ne tamen ex ignorantia in aliqua horum incidas, breuitatis gratia quædam referam. Ipsa est fomes libidinis, radix criminum, turbatio capitis, subuersio sensus, linguæ tempestas, procella corporis, naufragium castitatis, infania volūtaria, ignominiosus lāguor, turpitude morum, dedecus vitæ, honestatis infamia, animæ corruptela. Ipsa confundit naturam amittit gratiam, perdit gloriam, & incurrit damnationem æternam De quibus omnibus tam in nouo, quam in veteri Testamento habemus exempla. In nouo, de diuite epulone. In veteri de populo Israhelitico. *Sedit enim populus manducare & bibere, & postea surrexerunt ludere.* Propterea per memetipsum rogo ac obsecro te dilecta sponsa mea, vt execreris pestiferum hoc peccati genus, nec immisceas te his, qui adeo facile huic succumbit vitio, ac si nulla inde imminerent pericula, sed sobrietatem, vt potest magnam virginittatis amicam, castitatisque custodem peruiilem sectare & amplexare, per quam haud dubie recta ad me perduceris, nec aberrare poteris, hac te dirigente & ducente.

Luci 14.

Exod 35
1. Cor. 10

Quia sobrietas est mentis & sensus, membrorumque omnium corporis protectio, castitatis tutela, pudicitie proxima, & orationis singulare præsidium. Et sicut humana mens per cibi & potus superfluum vsum hebetatur & deprimitur, ne ad arcem diuinæ contemplationis valeat conscendere, sic per sobrietatem & temperatiam eleuatur & rapitur ad contemplanda cœlestia, & despicienda hæc terrena caducaque omnia, per quæ misera caro fouetur sæpèq; contra spiritum inflammatur.

Sobrietatis
encomium
haud fallax.

Loquacitas quam sit virginibus exitialis.

CANON XVII.

Quarto, prohibeo tibi omnem loquacitatem, quæ minime decet virginem. Nam multi loquacitatis vitio obnoxij, maxima sibi ipsi damna inferunt, a hostibus sapenūmero in magnas secum pertrahunt perplexitates, multisq; inperceptibilibus etiam inuolunt atque implicant nodis & scrupulis: à qua si quis sibi cauere, & linguæ suæ frena iniiceret, non dubium quin à multis periculis animam

Aaaa

suam

Garrulitas
quantū Deo
displiceat.
Iacob 3.

Lingua pec-
catis mala
quæ.

Lucæ 6

Taciturni-
tas vt sit vir-
ginitatis
decus.

Silentium quæ
bona præ-
ret.

suam custodiret. Sed doleo, & quidem vehementissime, tam multos huic subiacere vicio, etiam inter electos meos, qui merito deberent verbo & exemplo aliorum garrulitatem corrigere: at illi sunt in transgressione primi, ac sapius minus ducit hoc vitium, quam alij, essetq; illis pernecessarium verba B. Apostoli mei Iacobi attendere, quæ contra linguæ incontinentiam protulit. *Lingua, inquit, ignis est, vniuersitas iniquitatis.* Ecce quantus ignis, quam magnam sylvam incendit. O inquietum malum, ac plenum veneno mortifero. O multarum iniquitatum seminarium atq; origo. Ex te quasi ex fonte, multorum peccatorum promanant riuuli, scilicet iuramentum, periurium, blasphemix, maledictio, proximi detractio, adulatio, mendacium, infamatio, veritatis agnitæ impugnation, discordiæ seminatio, falsum testimonium, turpiloquia, peccatorum defensio, lenocinia & huiusmodi, quas enumerare singulatim longum esset. Ipsa præterea lingua cordis index est: & qualis sermo profertur, talis plerumque esse animus comprobatur: quia *ex abundantia cordis os loquitur.*

Nunc ergo prædilecta filia ac sponsa mea ad te reuertor: volens te hisce meis sermonibus ab omni garrulitate deterrere, ac quanta possum diligentia taciturnitatis tibi commendare, per quam gratiam à me tibi collatam, faciliter conseruare poteris. Estque illa, vt nec hoc silentio, præteream, maximum virginittatis ornamentum, & pudicitix comes indiuidua, per quam multi mihi placuerunt, & infinitos penè diaboli euaserunt laqueos, seseque à multis præferuarunt peccatis: hocq; saltem in hunc finem, vt casto corpore, ac mundo corde mihi seruire possent. O si scires quæ tam in silentio amici mei in conscientia lætitiâ experiuntur, citius scio linguam præciaderes, quam loquacitati vacares.

Temporis presentis quanta habenda sit ratio virginibus cunctis.

CANON XVIII.

Ecclesiæ 9

Ocium quæ
sit noxium.

Ociositas
quæ nam
mala ge-
neret.
Ociositas
quinam vi-
teatur.

Quinto cum districta hominibus sit reddenda ratio de tempore illis à misericorditer indulto, magna tibi adhibenda est cautio, ne hoc tempus præsens inaniter ac sine fructu prætereire permittas. Nam quod iam homines modico labore obtinere possent, post modicum, ne lachrymis quidem sanguineis obtinebunt. Ergo *quodcumque potes manus tua, nisi ante operare, & noli locum dare diabolo, qui mille laqueos & rethnas struit pigris ac desidijs.* Et quid id mirum? Nonit nãque callidissimus hostis impossibile esse, quod mens humana possit diu subsistere, si ocio vacet, aut minus pie honeste occupata sit: ideo omnes nocendi artes excogitat, si quomodo cuiusmodi ocio imponat, illumq; à via veritatis abducant. Scit præterea quam nocuum sit amicis meis ocium, quanque multi ac penè innumeri per hoc in peccata grauia ceciderint, quemadmodum & vulgo dici solet. Ociadant vitia: ideo hoc suadet illis, vt scilicet sibi parcant, nec supra vires se grauent, parulitum ociantur & hisce similia, quibus eos dolose irretire nititur. Postremo: ipsa ociositas mater est concupiscentiarum: ac nouerca virtutum.

Ipsa est quæ virum pudicum fortissime præcipitat in omnem reatum lasciuie: facit suffocare virtutem, nutrire libidinem, & construere ad gehennam. Posset autem hic querere qua ratione tibi sit ocium fugiendum. Breuiter respondeo: nulla id posse facilius via declinari, quam memoria mortis & extremi iudicij recordatione.

datione item iugi meae innocentissimae vitae, sanctissimae conuersationis, ac amarissimae passionis, contemplatione ac imitatione: necnon rememoratione generalium ac specialium beneficiorum meorum, multorumque diuinorum meorum charismatum, quibus te praeter ceteris hominibus praueui, ornaui, & honorauit. Istud exercitium mirae virtutis est ad expellendum non tam otium, quam omnes malas diaboli suggestiones, sed pauci (quod ipse grauiter doleo) reperiuntur, qui id velint, imò qui dignentur imitari. Ne autem conueraris, quod nimis & praecipis, & prohibitionibus meis te onerem, hic iam loquendi finem faciam, rogans & obsecrans te per diuinam meam sapientiam, Patris mei coelestis potentiam, & sancti Spiritus virtutem ac bonitatem, ut iuxta hanc quam praefatus sum formam, vitam, mores, omnemque tuam conuersationem instituas, semper in via virtutum, ac mandatorum meorum semita progrediendo, viriliterque contra visibiles inuisibilesque hostes pugnando, me autem (ut dignum est) super omnia diligendo. His paucis amorem cordis mei erga te volui tibi indicare. Vale in mellifluis vulneribus meis.

PIO LECTORI SALVTEM.

NON paucos hoc deplorato seculo Dei amicos in dies existere, quibus Deus multa & magna praestet gratia sua beneficia, non te latere arbitror Lector pie. Ex his per plures trahit Deus per simplicem sui submissionem & abiegationem ad magnam virtutum omnium perfectionem, facitque eos conjunctio secretorum suorum. Placet enim Deo mirum in modum candida & Christiana simplicitas, omnis expertis doli ac simulationis, qua recta tenet in Deum, nihil admittens usquam tortuose obliquitatis, nihil obliquae intentionis, sed simplici oculo in unum Deum intenta, ceteris contemptis omnibus, quae ab illo auocare possint, illum solum inquirat, spectat, amat insequitur: Ad hanc simplicitatem obtinendam praecipue faciunt ea quae hic subiiciamus, nouem praecipua siue consilia, quae quisquis fideliter erit amplexus, columbinam assequetur simplicitatem fauente gratia spiritus illius, qui ut se simplicitatis amantissimum declararet, in Salvatore baptizatum descendit in specie simplici columbae. De qua & ipse idem Saluator protestatus est, dicens: Estote prudentes sicut serpentes & simplices sicut columbae. Quae profecto nec ungue laedit, nec rostro quenuquam inuadit: ita verè simplex nec verbo, nec opere nocet. Ille verè simplex est, qui non occupatur uti Martha circa multa. (Nam ibi plura sunt, & plurimum, occasiones ruinarum, nisi quis admodum fuerit circumspectus & vndique oculatus) sed tantum unum querit, quod solum est necessarium, & ad hoc unum cuncta confert, siue quae agit siue quae patitur. Et quum omnia quae potest bona fecerit, nihil minus ex animo humili & simplici facietur id quod magister simplicitatis in Evangelio docuit. Seruus inutilis sum. Verum ne Lector candidae te mea praefatione onerem, ipse ex sequentibus facile comprobabis, quam sit ad salutem necessaria ipsa de qua loquimur, euangelica simplicitas. Vale & Deo nos recommenda.

Aaaa 2

ALLO.

Cum
92